

Stenåldersboplatser, hålvägar och älvkvarnar vid Albyberg

NY DETALJPLAN INOM ALBY 1:9

Österhaninge socken, Haninge kommun, Södermanland

Karin Beckman-Thoor, Roger Wikell

Stenåldersboplatser, hålvägar och älvkvarnar vid Albyberg

NY DETALJPLAN INOM ALBY 1:9

Österhaninge socken
Haninge kommun
Södermanland

Karin Beckman-Thoor
Roger Wikell

Tidsperioder

Äldre stenålder/mesolitikum – 8000 - 4000 f. Kr

Yngre stenålder/neolitikum – ca 4000 –1800 f. Kr

Bronsålder – 1800 – 500 f.Kr

Järnålder – 500 f. Kr –1050 e. Kr

Äldre järnålder – 500 f. Kr – 500 e. Kr

Yngre järnålder – 500 – 1050 e. Kr

Medeltid – 1050 – 1527 e. Kr

Efterreformatrisk tid – från 1527 e. Kr och framåt

Senare tid – 1800 - och 1900-talen

Förkortningar och begrepp

Fornsök – FMIS sökapplikation över fornlämningar vid Riksantikvarieämbetet

FMIS/Fmis – Fornminnesinformationssystem vid Riksantikvarieämbetet, det digitala fornminnesregistret

RAK – Rikets allmänna kartarkiv

LMS – Lantmäteristyrelsens kartarkiv

RAÄ – Riksantikvarieämbetet

SHM – Statens historiska museum med digitala arkiv över samlingar

© **KRAKA KULTURMILJÖ AB 2017**

Kraka kulturmiljö rapport 2017:9

KRAKA KULTURMILJÖ AB

Johan Skyttes väg 232

125 34 Älvsjö

Epost: krakakulturmiljo@gmail.com

Omslag: Kniv i kvarts påträffad i schakt 59 inom objekt 11, en stenåldersboplats.

Foto: Samtliga foton har tagits av Karin Beckman-Thoor

Kartor ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriet medgivande R172_130051

ISBN: 978-91-982740-6-6

Tryck: Tigraph produktion AB

Innehåll

Sammanfattning	5
Inledning	6
Målsättning	7
Metod och genomförande.....	7
Naturgeografi och kulturmiljö.....	8
Resultat	10
Områdets fornlämningar och kulturmiljö.....	14
Utvärdering	16
Referenser.....	17
Rapporter.....	17
Administrativa uppgifter	17
Bilagor	18
Bilaga 1. Objekttabell.....	18
Bilaga 2. Schakttabell	19
Bilaga 3. Schaktplaner, skala 1:2 500.	22

Sammanfattning

Kraka kulturmiljö AB har utfört en arkeologisk utredning inför en ny detaljplan vid Albyberg i Haninge. Arbetet har omfattat inventering och utredningsgrävningar.

Vid utredningen provgrävdes totalt elva boplatslägen. Två av dessa uppvisade fynd från stenålder och bedöms som boplatser. De är fornlämningar. Övriga nio boplatslägen har avfärdats efter utredningsgrävningarna.

I området finns ett hålvägssystem och en älvkvarnsförekomst som båda är fornlämningar. I området noterades även en färdväg som alltjämt brukas som ridväg. I en bergsbrant finns ett litet stenbrott. Färdvägen och stenbrottet är från de senaste århundradena och bedöms som övriga kulturhistoriska lämningar.

Söder om, och utanför utredningsområdet noterades även en stensättning på krönet av ett högt berg. Den är fornlämning.

Fig. 1. Här syns en bergklack med 36 älvkvarnar, inom objekt 15. I området finns ytterligare en håll med 1 älvkvarn.

Inledning

Kraka kulturmiljö AB har utfört en arkeologisk utredning inför en ny detaljplan vid Albyberg sydost om Handens centrum, i Haninge kommun. I området planeras för verksamhetsområden, som innebär en utvidgning av ett befintligt industri- och verksamhetsområde vid korsningen mellan Dalarövägen och väg 73. Området ligger inom fastigheten Alby 1:9.

Området var ca 17 hektar stort och domineras av skogsmark med bergshöjder och mellanliggande dalgångar, på nivåer från 25 till dryga 55 meter över havet. Inom ramen för tidigare arkeologiska utredningar och undersökningar har det noterats hålvägar och stenåldersboplatser i närområdet. Det aktuella utredningsområdet saknade kända fornlämningar eller andra kulturhistoriska lämningar när arbetet inleddes.

Den arkeologiska utredningen har genomförts efter beslut av Länsstyrelsen i Stockholms län, enligt 2 kap. 11§, Kulturmiljölagen. Uppdraget har dnr: 431-20589-2017. Beställare har varit Samhällsavdelningen vid Haninge kommun.

Fältarbetet utfördes under tre dagar i slutet av juni och omfattade en dags inventering och två dagars utredningsgrävningar.

Karin Beckman-Thoor, Kraka kulturmiljö AB har ansvarat för fältarbete och rapportarbete. Roger Wikell, Wikell Arkeologi deltog i utredningsgrävningarna och i rapportarbetet.

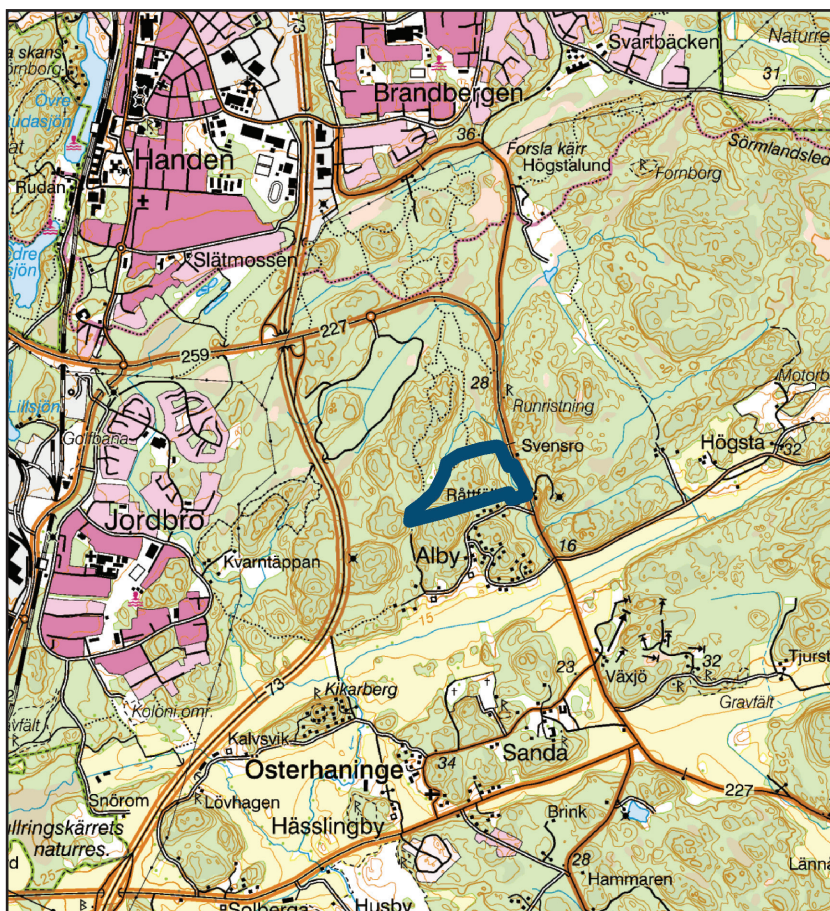

Fig. 2. Utredningsområdet, se blå markering, ligger mellan motorvägen väg 73 och Dalarövägen, sydost om Handen. Utdrag ur topografiska kartan, skala 1:50 000.

Målsättning

Den arkeologiska utredningens syfte var att lokalisera och fastställa fornlämningar. I utredningen ingick att dokumentera och redovisa övriga kulturhistoriska lämningar samt att lyfta fram möjliga fornlämningar, företrädesvis tänkbara lägen för förhistoriska boplatser och att pröva dessa genom utredningsgrävningar.

Metod och genomförande

Arbetet inleddes med en genomgång av Fornminnesregistret (FMIS) och jordartskartor samt strandlinjekartor hämtade från Sveriges geologiska undersökning. Därefter kontrollerades historiskt kartmaterial vid Lantmäteriet, fynduppgifter i den digitala samlingen vid Statens historiska museum och SAMLA, Riksantikvarieämbetets digitala rapportarkiv.

Fältarbetet inleddes med inventering med syfte att finna nya lämningar och platser för möjliga fornlämningar. Några närliggande hålvägar och stenåldersboplatser besöktes. Därefter prövades möjliga fornlämningar genom utredningsgrävning. Samtliga lämningar mättes in med GPS-RTK och dokumenterades enligt FMIS praxis.

Utredningsgrävningarna utfördes med hjälp av en mindre bandburen grävmaskin. Schakt togs upp och grävdes skiktvis ner till fyndförande alternativt orörd nivå. Schakten dokumenterades och lades igen. Avslutningsvis har arbetet sammanställts i denna rapport.

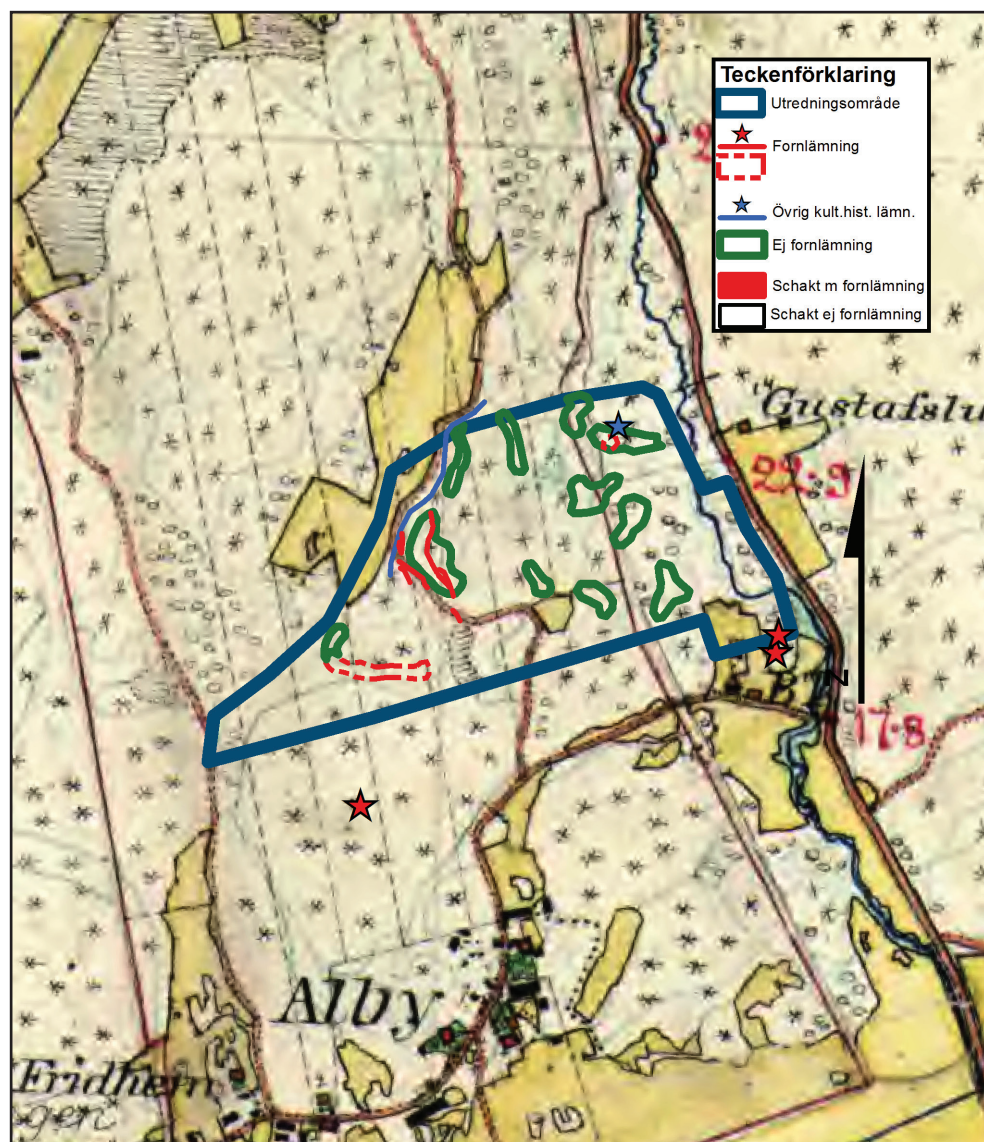
Fig. 3. Utredningsgrävningarna utfördes med hjälp av en mindre grävmaskin. Här syns Roger Wikell rensa i schakt 12 inom objekt 7. Schaktet var fyndtomt.

Naturgeografi och kulturmiljö

Utredningsområdet ligger i Österhaninge socken, norr om den uppodlade jordbruksbygden. Området präglas av höglänta berg med skogsmark. I området finns flera brukningsvägar och igenväxta åkrar på sankmark. I öster går en dalgång i nord-sydlig riktning med en bäck. Dalarövägen följer den östra sidan av dalgången. Söder om området möter Alby med bymiljö, villor och uppodlade marker.

Området har framförallt nyttjats som utmark till Alby by, för att odlas upp under 1700- och 1800-talen då kärrmarken dikades ut och det anlades en brukningsväg i väster som följde kanten av höjdområdet.

Nivåmässigt ligger området på nivåer mellan 25 och 55 meter över havet. Det innebär att området framträdde ur ett stort hav under mellersta delen av jägarstenåldern. Successivt blev kobben en allt större ö för att i slutet av yngre stenålder vara den södra stranden av en större landmassa med en rik arkipelag i söder.

Äldre kartor över området visar att kärr och mossar i skogsmarken odlades upp på 1700- och 1800-talen. Torpet Råttfällan söder om utredningsområdet är ett torp som går tillbaka till 1600-talet. Utmed bäcken i öster finns en hage som heter Kvarnhagen. Några spår av damm eller en kvarn har ej påträffats i utredningsområdet. Marken närmast bäcken har varit odlad under 1900-talet, vilket låter sig anas genom den öppna mark som syns på den ekonomiska kartan från 1951, som baserar sig på ett flygfoto över området. Kartbilden berättar också att delar av den uppodlade sankmarken i öster i skogen slutat brukas som åker.

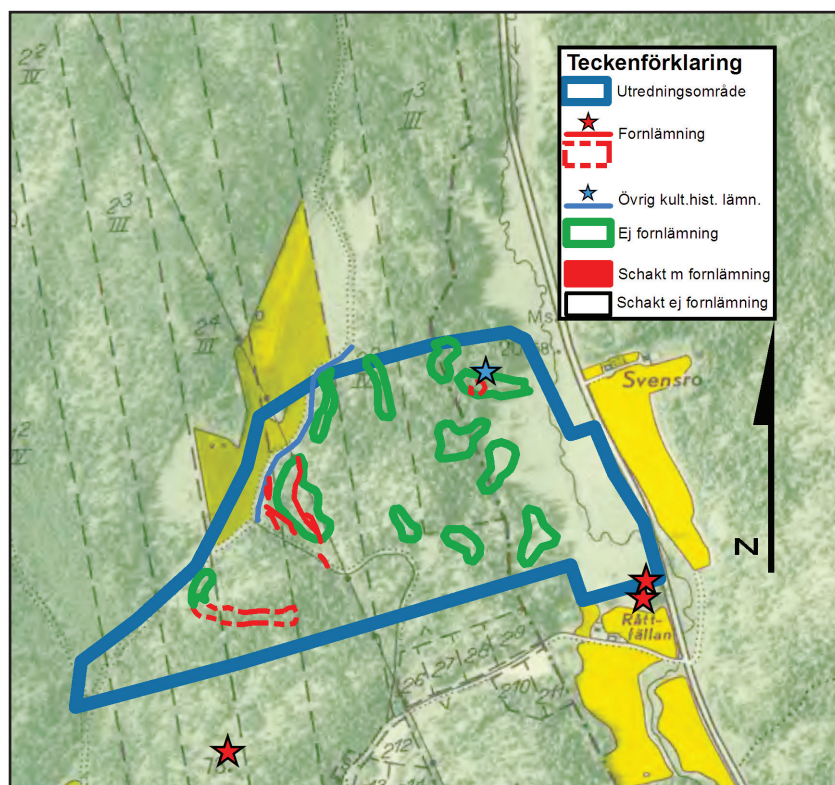

Fig. 5. Rektifierad, Ekonomiska kartan från 1951. Skala 1:10 000.

Fig. 6. Objekt 14, låg i den östra delen av området. I schakten som var fyndtomma noterades rester av ett tunt odlingslager, som är spår av 1800-/1900-talsodlingar.

Resultat

Vid utredningen noterades sammanlagt 16 objekt, varav fem är fornlämningar och två klassas som övriga kulturhistoriska lämningar. Nio möjliga boplatslägen har prövats och utgår.

Objekten fördelar sig på följande typer: en färdväg, två boplatser, nio möjliga boplatslägen (vilka bedömdes vara gynnsamma lägen för stenåldersboplatser), ett färdvägssystem, en älvkvarnsförekomst, en mindre bergtäkt samt en stensättning.

Objekt 1 avser en färdväg som alltså brukas som ridväg och som återfinns på historiska kartor från 1700-talet fram till 1900-tal. **Objekt 5** avser en mindre bergtäkt, som bedöms vara från sen tid genom de borrhål som uppträder på någon stenytta. Båda dessa lämningar klassas som övriga kulturhistoriska lämningar.

Fig. 7. Objekt 1 avser en färdväg som brukats i historisk tid, idag är den en ridstig.

De möjliga boplatserna har prövats genom utredningsgrävning. Totalt togs 62 schakt upp med maskin. Schakten var 3 – 14 meter långa, och 1 meter breda. Två lägen, **objekt 6 och 11**, visade sig innehålla slagen kvarts, och bedömdes som boplatser, det vill säga fornlämningar.

Objekt 6 ligger på en avsats i en stor östsluttning på en nivå av 40 – 45 meter över havet. I ett schakt iaktogs fem bitar slagen kvarts av god kvalitet och med tydliga spår av att vara avsiktligt bearbetade. Fynden återdepone-rades. Platsen bedöms utgöra en mindre boplatssyta, och i en strandbunden kontext har den legat på en mindre udde i en långsträckt sund.

Fig. 8, 9. I schakt 7 inom objekt 6 påträffades fem kvartsavslag spridda inom ytan. De visar att det finns en mindre boplat i området.

Resultattabell

Obj. nr	Lämningstyp	Antikvarisk bedömning
1	Färdväg	Övrig kulturhistorisk lämning
2	Boplatsläge	Utgår
3	Boplatsläge	Utgår
4	Boplatsläge	Utgår
5	Bergtäkt	Övrig kulturhistorisk lämning
6	Boplats	Fornlämning
7	Boplatsläge	Utgår
8	Boplatsläge	Utgår
9	Boplatsläge	Utgår
10	Hålvägssystem	Fornlämning
11	Boplats	Fornlämning
12	Boplatsläge	Utgår
13	Boplatsläge	Utgår
14	Boplatsläge	Utgår
15	Älvkvarnsförekost	Fornlämning
16	Stensättning	Fornlämning

Länsstyrelsen fattar beslut om framtida insatser och åtgärder.

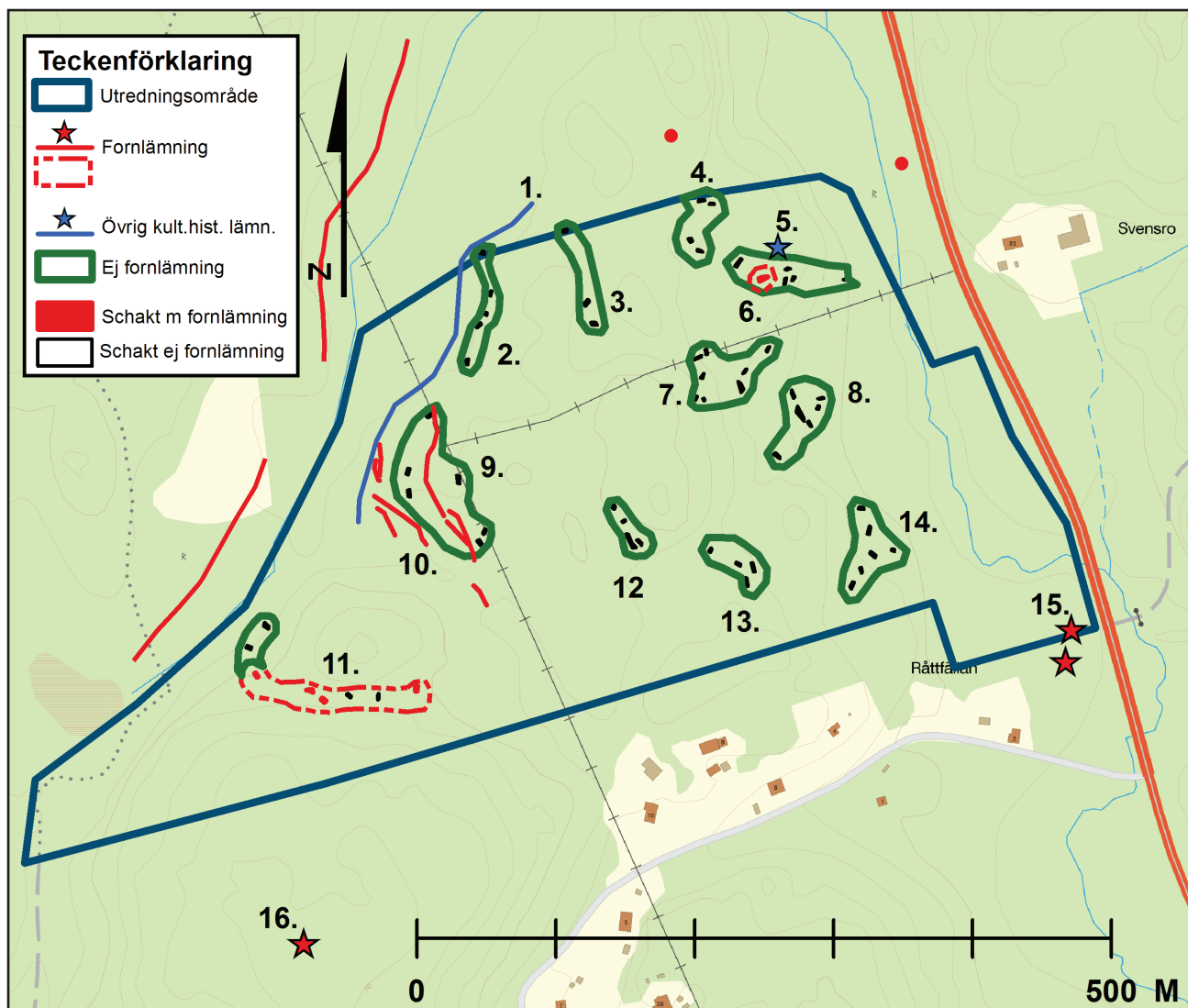

Fig. 10. Kartbild med utredningsområde och utredningens resultat. Digitala fastighetskartan i skala 1: 5 000.

Fig. 11, 12. Inom objekt 11 noterades drygt ett tio-tal avslag och bearbetade kvartsverktyg. T. h. syns en kniv från schakt 59 och t.v. syns två avslag från schakt 56.

Objekt 11 ligger likaledes på en avsats i en stor sluttning, denna gång på den breda nordsidan av ett större berg. Terrängläget är ett typiskt sadelläge som är vanligt förekommande i det kuperade landskapet på Södertörn. Vid ett strandbundet läge på ca 50 meter över havet har platsen utgjort ett skyddat läge med två stränder. Ett optimalt läge ur en båtburen persons perspektiv. Särskilt mesolitiska lägen på Södertörn uppvisar strandbundna kvalitéer som bäst förklaras av en båtburen kulturs val av boplatser – skyddade hamnstränder. I likhet med andra mesolitiska boplatser på Södertörn framkom kvarts av god kvalité. Den bearbetade kvartsen påträffades i 4 olika schakt. Bland fynden märks en större kniv av kvarts. Fynden och den mycket skyddade och fina miljön tyder på en rik boplatser.

Fig. 13. Objekt 10 avser ett hålvägssystem med 8 hålvägar mellan 17 och 85 meter långa, upp till 2 meter breda och intill 0,8 meter djupa.

Övriga presumtiva boplatser, **objekt 2, 3, 4 och 7, 8, 9 samt 12, 13 och 14** saknade spår av antikvariskt intresse och utgår som boplatslägen. Noterbart är att de flesta ligger från 45 meter över havet och nedåt. Dessa nivåer innehåller inte lika rikligt med boplatser som nivåer från 45 och särskilt från 50 meter över havet och uppåt. Förhållandet har kronologisk bakgrund då den materiella kulturen och boplatsmönstret skiljer sig åt mellan sen senmesolitisk tid och tidig neolitisk tid jämfört med boplatser från cirka 8000 år och äldre.

Objekt 10 avser ett hålvägssystem i västra delen av utredningsområdet. Hålvägarna går från dalgången i nordväst och uppför sluttningen mot höjden i nordost. Flera är djupt nedskurna i den sandiga marken.

Objekt 15 avser två älvkvarnsförekomster som ligger på en före detta åkerholme. På en håll noterades en älvkvarn och på ett annat hållparti 36 älvkvarnar. Den södra ytan med skålgropar ligger omedelbart utanför utredningsområdet. De påträffades vid utredningsgrävningarna av Roger Wikell genom att torven och mossan täktes av. De ansluter till ett område vid Berga och Sanda med många skålgropar strax söder om Albyberg. I omedelbar närhet finns flera torvtäckta partier som skulle kunna rymma ytterligare älvkvarnar. Älvkvarnar, eller skålgropar som de också kallas, är den vanligaste formen av hällristningar och är fornlämning.

På ett högt berg med utsikt över Alby dalgång i söder påträffades **objekt 16**, en liten stensättning på hälleberget. Graven är fornlämning och delvis skadad i ytan, med sten som slängts ut över hällmarken. Graven ligger omedelbart söder om utredningsområdet.

Dalgången i öster uppvisade odlingslager som överensstämmer med kartmaterial från sent 1800-tal och tidigt 1900-tal. Namn som Kvarnängen och Kvarnhagen i öster har gjort att en kvarn eftersökts. Inga spår eller en lämplig kvarnplats har kunnat identifieras. Möjligen har en kvarn funnits i en liten sidobäck, som har ett brant fall från våtmarker inne i Albybergs högre terrängläge ner till dalen med den större bäcken. Den lilla bäcken ligger utanför det aktuella utredningsområdet.

Fig. 14. Här syns en av de två ytor med älvkvarnar som noterades inom objekt 15. Denna ligger söder om utredningsområdets gräns, den andra inom utredningsområdet.

Områdets fornlämningar och kulturmiljö

Det detaljplanerade området med det nutida arbetsnamnet Albyberg, har i historisk tid och under senare delen av järnåldern varit en del av det stora utmarksområde som hört till byarna Berga, Alby och Lundby med flera i Österhaninge socken. Här har det bedrivits både bete och odling. Här och var fanns enstaka torp, som Svensro, Skäggsmo och Skutan. Ett karaktärsdrag för området är att det är sandigt, vilket är ett resultat av närheten till den stora Stockholmsåsen. Åsen är lokalt känd under namn som Jordbromalm, Söderbymalm och Vendelsömalm sett från söder mot norr. Söderbymalm ligger närmast Albyberg.

Den sandiga jordmånen i utmarksområdet har varit lämplig för tillfälligt eller periodvis nyttjat odlande. Förmodligen med inslag av svedjebruk, särskilt när området tas i bruk på allvar någon gång under järnåldern. Mellan perioderna för odling har marken nyttjats för bete. Våtmarker har dikats för slätter och odling. Den sandiga marken har också medfört att äldre (och yngre) färdvägar och ridstigar syns bra. Marken eroderar lätt. Det är därför möjligt att spåra ett finmaskigt vägsystem i detalj inom området för Albyberg. Detta tillsammans med historiska kartor är ett gott underlag för studier av utmarksnyttjande.

Vid torpet Råttfällan påträffades skålgropar (älvkvarnar) på en större åkerholme, numera en kulle i skogsmark. Skålgropar är den enklaste formen av hållristning och dateras till bronsålder. Två ytor med skålgropar påträffades. Den ena innehöll enbart en skålgrop, vilket är tämligen vanligt förekommande. Denna enda skålgrop ligger på norra delen av åkerholmen. På södra delen av samma åkerholme, men alldeles utanför utredningsområdet påträffades drygt 30 skålgropar, några förbundna med rännor, på den högsta hållavsatsen i söder. Förekomsterna ansluter till det rika området vid Berga och Sanda, som ligger omedelbart söder om Råttfällan på andra sidan dalgången. Efter tidigare riktade inventeringar i Haningebygden är drygt 400 ytor med mer än 2100 skålgropar kända. De nyupptäckta förekomsterna ansluter väl till den bilden av bronsålderns kulturlandskap i Haninge. Även objekt 16, en stensättning i krönläge, ska ses i detta sammanhang.

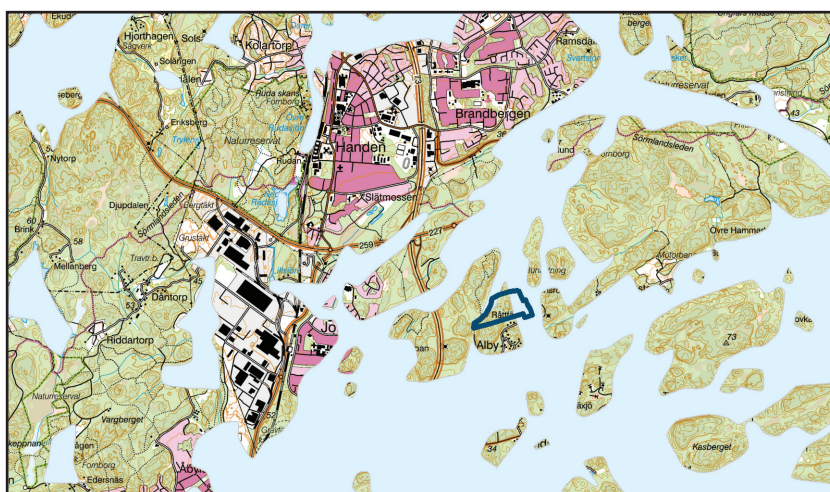

Fig. 15. Strandlinjen 4 000 f. Kr, då låg utredningsområdet på en ö invid havet. Skala 1: 100 000.

Till sist ska fornlämningarna från stenålder kommenteras. Trots uppmärksamhet på lämningar från såväl gropkeramisk- som trattbägarkultur kunde inga spår påträffas från dessa perioders kulturyttringar. Fynd och fornlämningar finns från nämnda kulturgrupper på flera platser i Haninge. Men som väntat påträffades slagen kvarts på nivåer som motsvarar mesolitikum vid en strandbunden kontext.

Under hela mesolitikum utgjorde Södertörn ett rikt skärgårdslandskap, som ständigt förändrades på grund av strandförskjutningen. Boplatserna låg i regel på de forna stränderna. Vartefter landhöjningen fortskred flyttades dessa till nya lämpliga stränder på lägre nivåer. Olika nivåer kan för enkelt sägas motsvara skilda marina mesolitiska kulturlandskap.

Lokalernas stora variation vad gäller fyndmängd, typ av fynd, terränglägen etc ger en fingervisning om att jägarstenålderns skärgårdslandskap varit mer nyanserat än vad det till synes anonyma massmaterialet kvarts först ger intryck av.

I det aktuella området påträffades två lokaler: objekt 6 och objekt 11. Objekt 6 ligger på 45 meter över havet och torde vara bortåt 7000 år gammal. Fyndmaterialet är tämligen sparsamt, och har i ett strandbundet läge legat på en liten udde i ett sund. Objekt 11 däremot framstår däremot som fyndrik med större variation i materialet. Nivån indikerar en ålder på drygt 8000 år då platsen var en ö. Ett optimalt läge ur en båtburers persons perspektiv.

Särskilt mesolitiska lägen på Södertörn uppvisar strandbundna kvalitéer som bäst förklaras av en båtburers kulturs val av boplatser – skyddade hamnstränder. I likhet med andra mesolitiska boplatser på Södertörn framkom kvarts av god kvalité. Den bearbetade kvartsen påträffades i 4 olika schakt. Noterbart är en större kniv av kvarts.

Stora bitar slagen kvarts (ca 4 - 10 cm) är inte ovanligt på Södertörn, men det är ovanligt i kringliggande områden som Östergötland (Motala) och Uppland (Stormossen). De nyfunna lokalerna ansluter väl till den rika bilden av mesolitikum i Haninge.

Fig. 16,17. Inom objekt 11 påträffades flera avslag. Här syns kvarts från schakt 54 t. h. och schakt 60 t.v.

Utvärdering

Utredningens genomfördes enligt planerna. Vid inventeringen noterades elva boplatslägen, ett hålvägssystem, en färdväg, ett stenbrott och en stensättning söder om utredningsområdet. Vid utredningsgrävningarna hackade Roger Wikell fram en älvkvarnsförekomst i öster på en grästäkt berghäll. Boplatslägena utredningsgrävdes och två visade sig vara boplatser från stenåldern. Nio boplatslägen kunde avfärdas då samtliga schakt inom dem var fyndtomma.

Den norra boplaten är sannolikt en mindre boplat medan objekt 11 är en större, sannolikt fyndrik boplat. I den östra delen av objekt 11 fanns även en soptipp från 1900-talet. Utredningen har gett ett gott resultat genom att visa att det finns ytterligare hålvägssystem på höjden norr om Alby. De två stenåldersboplatserna är viktiga och intressanta bidrag till Haninge-bygdens komplexa stenåldersmiljö. Båda kan antas ha stor vetenskaplig potential.

Många av de boplatslägen som avfärdades var mycket inbjudande och utgjorde fina platser i terrängen.

Fig. 18. I den östra delen av objekt 11 fanns en mindre soptipp från 1900-talet, med diverse gårdssopor som hinkar, glas och mjölkkanor.

Referenser

LM – Lantmäteriets digitala register över historiska kartor Rikets allmänna kartverks arkiv

Häradskartan, Västerhaninge år 1901-06, J112-67-5
Ekonomiska kartans blad år 1951, 10I2h, Svartbäcken

Lantmäteristyrelsens arkiv

Alby nr 1o.2, 1775, storskifte, Akt: 127-2:1
Alby nr 1o.2, 1798, delning av hustomt, Akt: 127-2:2
Alby nr 1o.2, 1804, Laga delning, Akt: 127-2:3
Alby nr 1o.2, 1854, Laga skifte - inägor, Akt: 127-2:4
Berga nr 1-5, 1741, gränsbestämning, Akt: 127-4:2
Berga nr 1-5, 1741, Åkerdelning, Akt: 127-4:3

Rapporter

Guinard, M & Wikell, R. 2010. Albyberg. Särskild arkeologisk utredning. Detaljplaneområdet Albyberg, Alby 1:8, 1:9, 2:3 och Kalvsvik 16:1. SAU Rapport 2010:5.

Wikell, R & Pettersson, M. 2014. Hålvägar och stenåldersboplatser vid Albyberg. Arkeologhuset. rapport 2014:3.

Administrativa uppgifter

Länsstyrelsens beteckning: 431-20589-2017

Beställare: Haninge kommun, Samhällsavdelningen

Landskap: Södermanland

Län: Stockholms län

Kommun: Haninge

Socken: Österhaninge

Fastighet: Alby 1:9

Höjd över havet: 30-60 meter över havet

FMIS-nr: -----

Typ av undersökning: Arkeologisk utredning

Undersökningsperiod: juni och augusti 2017

Koordinatsystem: Swereff 99 TM

Inmätningssätt: GPS-RTK

Undersökare: Kraka kulturmiljö AB,
krakakulturmiljo@gmail.com

Ansvarig projektledare: Karin Beckman-Thoor

Krakas beteckning: 2017-9-STHLM-Haninge-Albyberg-AU

Bilagor

Bilaga 1. Objekttabell

Obj. nr	Lämningsstyp	Beskrivning	Antikv. bedömning
1	Färdväg	Vägbank, ca 280 m l och 4 m br, intill 0,4 m hög. Uppbyggd av bank i NV där det finns utdikade åkrar från 1800-talet, nu igenväxta. Vägen finns med på 1800-talskarta. Idag brukningsväg invid utdikade 1800-tals åkrar. Övergår i ridstig SV.	Övrig kulturhistorisk lämning
2	Boplatsläge	Boplatsläge, 90x10-20 m st, består av västvänd sluttning nedan berg, grus och sand, 35-40 möh. Prövades med 5 schakt inget av antikvariskt intresse framkom.	Utgår
3	Boplatsläge	Boplatsläge, 90x20 m st, smal sänka på berg, skyddat läge, 40-45 möh. Prövades med tre schakt, samtliga fyndtomma.	Utgår
4	Boplatsläge	Boplatsläge, 55x 20-30 m st, består av skyddad dalgång mellan berg, lätta jordarter, 40-45 möh. I området drogs 4 schakt, samtliga fyndtomma	Utgår
5	Bergtäkt	Stenbrott, ca 4x4, 1,5dj, i bergsbrant, på platsen ligger skrotsten. Borrhål, bedöms som sentida. I övre kant av berg.	Övrig kulturhistorisk lämning
6	Boplats	Boplats, ca 15x15 m st, ej avgränsad. Består av flackt bergskrön, 45 möh, sluttning i öster och väster. Boplatsen har avgränsats genom sex schakt, i schakt 7 framkom 5 avslag.	Fornlämning
7	Boplatsläge	Boplatsläge, 60 x 45 m st, består av två avsatser i öst-sluttning, 45 möh. I området grävdes 8 schakt samtliga utan antikvariskt intresse.	Utgår
8	Boplatsläge	Boplatsläge, 70x30 m st, består av avsats och flack öst-sluttning, 40-45 möh. Prövades med 7 schakt, samtliga fyndtomma	Utgår
9	Boplatsläge	Boplatsläge, 110x50 m st, består av mjuk västsluttning, sandiga och grusiga partier, 40-45 möh. Prövades med schakt, samtliga fyndtomma.	Utgår
10	Hålvägssystem	Hålvägssystem bestående av 8 hålvägar, 17-85 m l, 1,2-2 m br och 0,4-0,8 m dj. 2 korta i S är något osäkra kan vara diken, eller test av torvtäkt, de har delvis raka nedskurna kanter och går delvis över mossmark. I väst-sluttning i sandig skogsmark.	Fornlämning
11	Boplats	Boplats, 130x10-20 m st, består av smal sprickdal på berg, 45-50 möh. Skyddat läge, i smal spcidal över berg med grusjord. Boplatsen har avgränsats efter att läget prövats med 8 schakt. I öster framkom inga fynd. I fyra schakt framkom kvartsavslag och verktyg. Troligen fyndrik boplats, med tydlig topografisk avgränsning.	Fornlämning
12	Boplatsläge	Boplatsläge, 50x20 m st, består av smal skreva på bergskrön, sandig jord, 40-45 möh. prövades med 4 schakt, samtliga fyndtomma.	Utgår
13	Boplatsläge	Boplatsläge, 50x20 m st, består av sänka omgiven av skyddande berg, 45 möh. Prövades med 4 schakt, inget av antikvariskt intresse framkom.	Utgår
14	Boplatsläge	Boplatsläge, 70x40 m st, består av krön och sydsluttning av berg, 40-45 möh. Prövades med 6 schakt, samtliga fyndtomma.	Utgår
15	Älvkvarnsförekomst	Älvkvarnsförekomst, inom en 0,6x0,3 m stor yta, bestående av 1 älvkvarn, ca 5 cm st, 0,2 cm dj, över spricka i berget. N sidan av bergskrön. 23 m 220 gon om nr 1 är: 2) Älvkvarnsförekomst, 1,4x1 stor yta, (Ö-V), bestående av 36 st älvkvarnar, 4-7 cm stora och 0,5-2 cm djupa. Tätt intill varandra på bergskrön, vänd mot S. På bergshöjd i smal dalgång, skogsmark.	Fornlämning
16	Stensättning	Stensättning, ca 4 m diam o 0,2m h, oregelbunden, fyllning, delvis övermossad av 0,5-0,2m st stenar. Omplöckad, med delar av fyllningen utkastad på hållmarken.	Fornlämning

Bilaga 2. Schakttabell

Schakt	Storl./dj. i m	Beskrivning	Anmärkning
Objekt 6			
S1	3x1/0,2	Torv följt av sand.	
Objekt 4			
S2	5x1/0,15	Torv följt av sand.	
S3	3x1/0,1	Torv följt av sand.	
S4	4x1/0,1	Torv följt av sand.	
S5	3x1/0,1	Torv följt av sand.	
Objekt 6			
S6	3x1/0,1	Torv följt av sand.	
S7	6x3/0,1	Torv följt av sand. Fem avslag.	Fornlämning
S8	2x1, 0,1	Torv följt av sand.	
S9	2x1, 0,1	Torv följt av grus.	
S10	2x1, 0,1	Torv följt av grus.	
S11	2x1, 0,1	Torv följt av grus.	
Objekt 7			
S12	4x1, 0,1	Torv följt av grus.	
S13	5x1, 0,1	Torv följt av grus.	
S14	5x1, 0,1.	Torv följt av grus.	
S15	2x1, 0,1	Torv följt av grus.	
S16	2x1, 0,1	Torv följt av grus. invid abri.	
S17	4x1, 0,1	Torv följt av grus. invid abri.	
S18	4x1, 0,2	Torv följt av mylla, tunt odlingslager.	
S19	4x1, 0,2	Torv följt av mylla, tunt odlingslager.	
Objekt 8			
S20	6x1, 0,25	Torv följt av mylla, odlingslager, med kolstick.	
S21	6x1, 0,25	Torv följt av mylla, odlingslager, med kolstick.	
S22	4x1, 0,25	Torv följt av mylla, odlingslager, med kolstick.	
S23	4x1, 0,25	Torv följt av mylla, odlingslager, med kolstick.	
S24	5x1, 0,25	Torv följt av mylla, odlingslager, med kolstick.	
S25	8x1, 0,2	Torv följt av mylla, odlingslager, med kolstick.	
Objekt 12			
S26	8x1, 0,2 T	Torv följt av mylla, odlingslager, med kolstick.	
S27	2x1/0,2	Torv följt av grus.	
S28	14x1-3/0,2	Torv följt av grus.	
S29	4x1/0,2	Torv följt av grus.	
Objekt 13			
S30	2x1/0,2 T	Torv följt av grus.	
S31	5x1/0,1	Torv följt av grus.	
S32	6x1/0,1	Torv följt av grus.	
S33	/x1/0,1	Torv följt av grus.	
Objekt 14			
S34	4x1/0,2	Torv följt av grus.	
S35	4x1/0,2	Torv följt av grus.	
S36	6x1/0,3	Torv följt av mylligt odlingslager, kolstick.	
S37	3x1/0,1	Torv följt av grus.	
S38	2x1/0,1	Torv följt av odlingslager.	
S39	5x1/0,1	Torv följt av odlingslager m kolstick	
Objekt 3			
S40	2x1/0,1	Torv följt av grus	
S41	4x1/0,1	Torv följt av grus, järnhaltigt.	
S42	4x1/0,1	Torv följt av moblandad grus, järnhaltigt.	

Objekt 2			
S43	4x1/0,1	Torv följt av mo och grus, järnhaltigt.	
S44	3x1/0,1	Torv följt av mo och grus, järnhaltigt.	
S45	5x1/0,1	Torv följt av mo och grus.	
S46	3x1/0,1	Torv följt av mo och grus.	
S47	3x1/0,1	Torv följt av mo och grus.	
Objekt 9			
S48	3x1/0,1	Torv följt av mo och grus.	
S49	3x1/0,1	Torv följt av mo och grus.	
S50	3x1/0,1	Torv följt av sand.	
S51	3x1/0,1	Torv följt av sand.	
S52	3x1/0,1	Torv följt av odlingslager, mo, ca 0,15 tj.	
S53	3x1/0,1	Torv följt av odlingslager, mo, ca 0,15 tj.	
Objekt 11			
S54	0,5x0,5/0,2,	Provgrop grävd för hand. Torv följt av grus. Fynd av två kvartsavslag.	Fornlämning
S55	3x1/0,1	Torv följt av grovblockig morän, något våt mark.	
S56	3x1/0,1	Torv följt av sandigt grus, 2 kvartsavslag.	Fornlämning
S57	3x1/0,1	Torv följt av grus.	
S58	3x1/0,1	Torv följt av grus. Fynd av 1 kvartsavslag, 1 skärvig sten.	Fornlämning
S59	3x1/0,1	Torv följt av grus. Fynd av kvartsavslag. 1 kvartskniv	Fornlämning
S60	3x1/0,1	Torv följt av grus. Fynd av 1 kvartsavslag i slutningen. 1 kvartskniv, mjölkig i brant.	Fornlämning
S61	3x1/0,1	Torv följt av grus.	
S62	3x1/0,1	Torv följt av grus.	

Bilaga 3. Schaktplaner, skala 1:2 500.

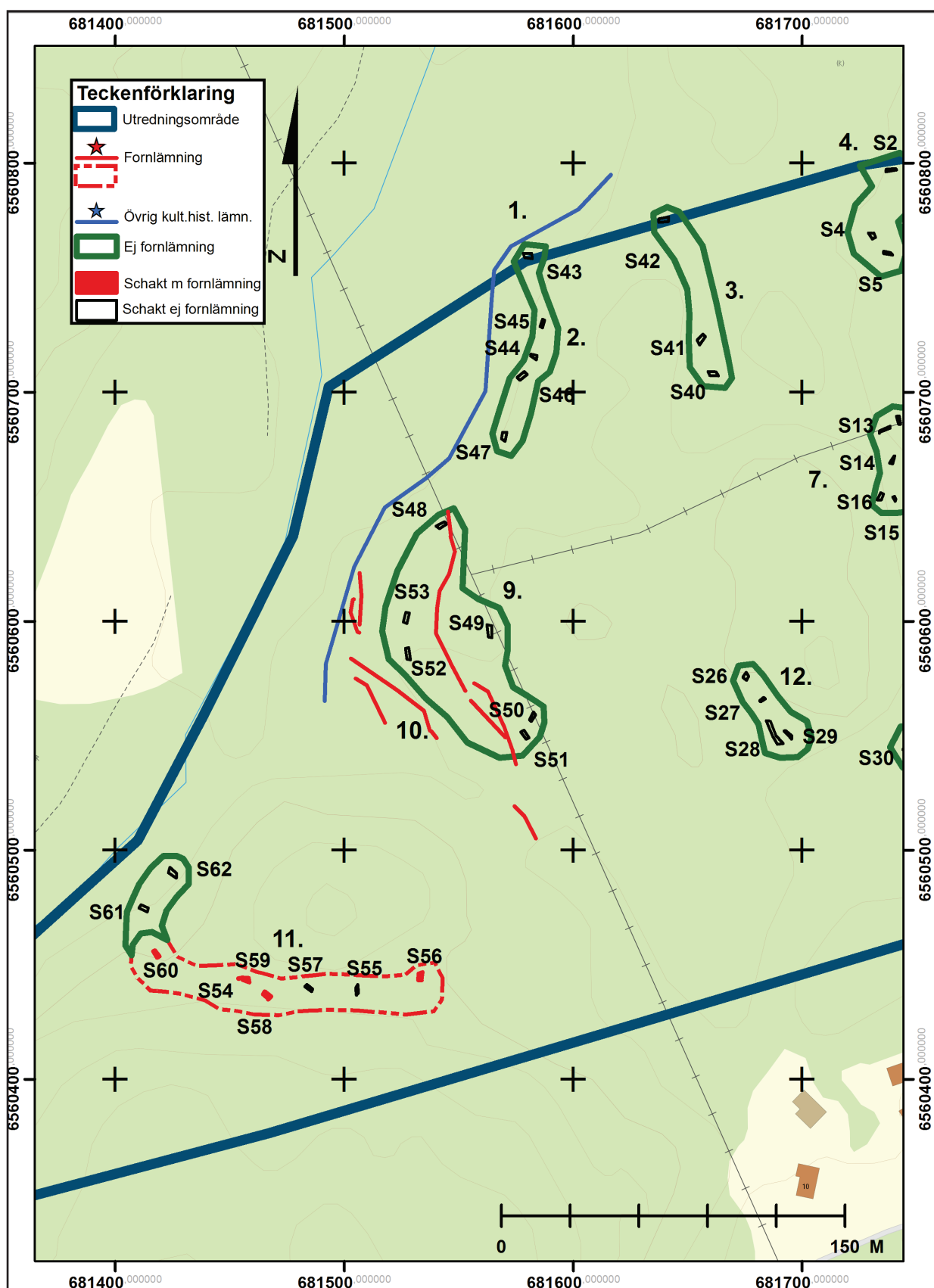

Fig. 19. Schaktplan, västra delen av utredningsområdet. Digitala fastighetskartan, skala 1: 2 500.

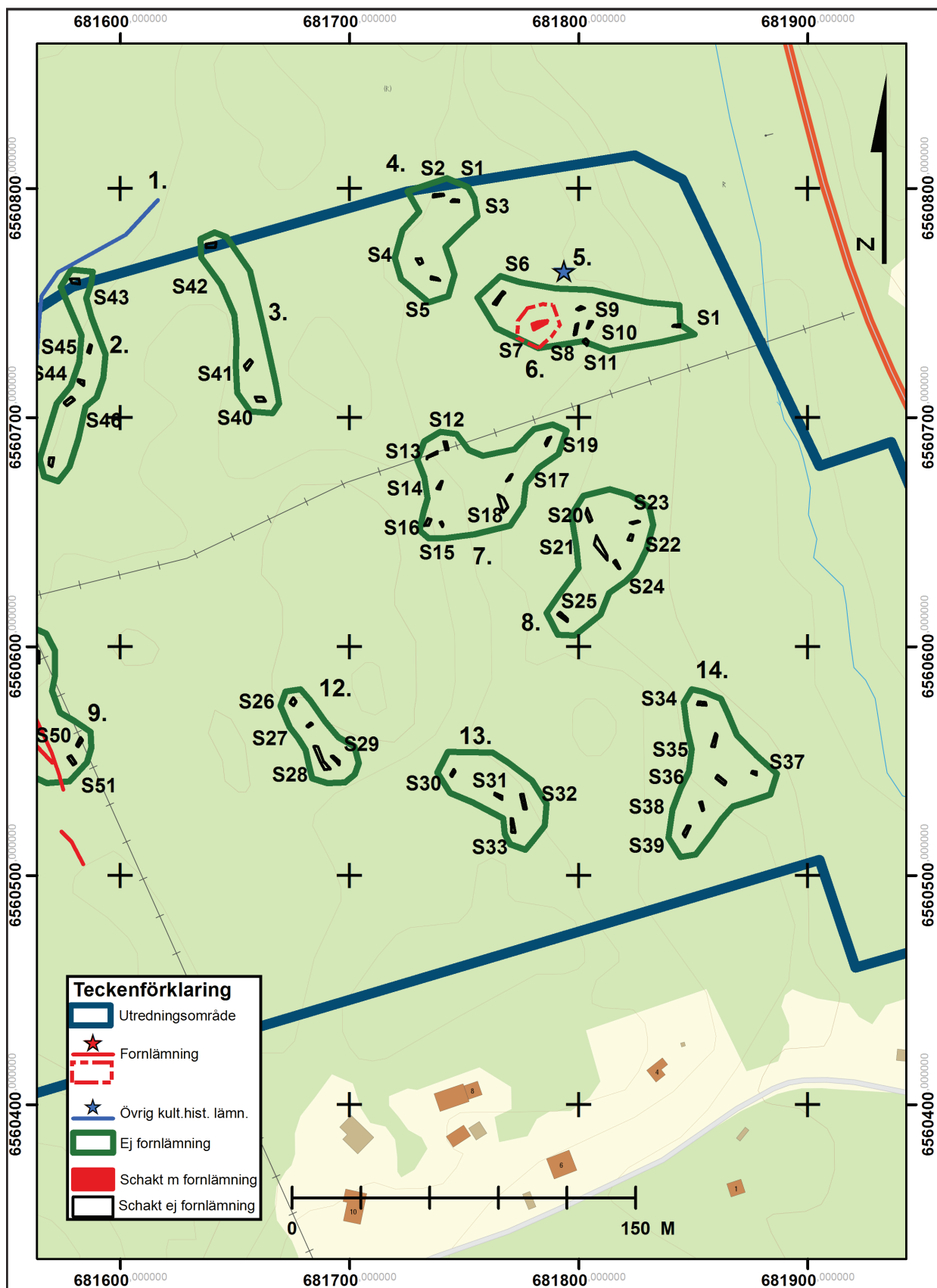

Fig. 20. Schaktplan, östra delen av utredningsområdet. Digitala fastighetskartan, skala 1: 2 500.

